

Förslag till ändring i trafikförordningen (1998:1276)

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Författningsförslag	1
2.1	Förslag till ändring i trafikförordningen (1998:1276).....	1
3	Kronofogdens uppdrag och behov av ändring	3
4	Gällande rätt	4
4.1	Trafikförordningen	4
4.1.1	11 kap. 9 § trafikförordningen.....	4
5	Säkrare och effektivare verkställighets- och delgivningsförrättningar ...	6
6	Konsekvensanalys	7

1 Sammanfattning

För att säkerställa att Kronofogden kan genomföra sitt samhällsviktiga uppdrag på ett säkert sätt föreslås att Kronofogdens medarbetare, som vissa andra yrkesgrupper, i vissa fall ska kunna göra undantag från gällande stopp- och parkeringsregler i trafikförordningen. Dagens regelverk innebär en säkerhetsrisk för Kronofogdens medarbetare genom att de ibland tvingas röra sig längre sträckor till fots i områden där de inte är välkomna. Vidare försvåras Kronofogdens möjligheter att samverka med brottsbekämpande myndigheter av att Kronofogdens medarbetare inte har samma förutsättningar att parkera i anslutning till gemensamma insatser som övriga deltagande myndigheter. En ändring föreslås därför i 11 kap. 9 § trafikförordningen.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till ändring i trafikförordningen (1998:1276)

Häri genom föreskrivs att 11 kap. 9 § i trafikförordningen (1998:1276)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

¹ Senast lydelse 2015:34.

9 §

<p>Trots 3 kap. 49 a § första stycket, 53 § första stycket 10, 54 § eller 55 § första stycket 3, 8 kap. 1 § första stycket 2 eller förbud som har meddelats genom lokala trafikföreskrifter får fordon stannas eller parkeras när det används</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vid parkeringsövervakning som avses i lagen (1987:24) om kommunal parkeringsövervakning m.m., 2. av en polisman, bilinspektör eller tulltjänsteman i tjänsteutövning, 3. av en kustbevakningstjänsteman i tjänsteutövning, 4. vid yrkesutövning av personal vid Skatteverkets skattebrottsenheter, 5. vid räddningstjänst, 6. vid brådskande yrkesutövning av en läkare, sjuksköterska, barnmorska, personal i hemsjukvården eller en veterinär, 7. vid transport av sjuka eller rörelsehindrade, 8. vid eftersök av vilt som kan ha skadats vid en viltolycka eller vid andra åtgärder i samband med en sådan olycka, 9. vid transport av frihetsberövade personer eller vid brådskande yrkesutövning av personal inom Kriminalvården, eller 10. av personal vid Säkerhetspolisen när de vidtar en skyddsåtgärd i sådan 	<p>Trots 3 kap. 49 a § första stycket, 53 § första stycket 10, 54 § eller 55 § första stycket 3, 8 kap. 1 § första stycket 2 eller förbud som har meddelats genom lokala trafikföreskrifter får fordon stannas eller parkeras när det används</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vid parkeringsövervakning som avses i lagen (1987:24) om kommunal parkeringsövervakning m.m., 2. av en polisman, bilinspektör eller tulltjänsteman i tjänsteutövning, 3. av en kustbevakningstjänsteman i tjänsteutövning, 4. vid yrkesutövning av personal vid Skatteverkets skattebrottsenheter, 5. vid räddningstjänst, 6. vid brådskande yrkesutövning av en läkare, sjuksköterska, barnmorska, personal i hemsjukvården eller en veterinär, 7. vid transport av sjuka eller rörelsehindrade, 8. vid eftersök av vilt som kan ha skadats vid en viltolycka eller vid andra åtgärder i samband med en sådan olycka, 9. vid transport av frihetsberövade personer eller vid brådskande yrkesutövning av personal inom Kriminalvården, 10. av personal vid Säkerhetspolisen när de vidtar en skyddsåtgärd i sådan
--	--

<p>verksamhet som anges i 4 § förordningen (2014:1103) med instruktion för Säkerhetspolisen.</p> <p>Undantagen i första stycket gäller endast om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas. SFS 2015:34</p>	<p>verksamhet som anges i 4 § förordningen (2014:1103) med instruktion för Säkerhetspolisen, <i>eller</i></p> <p><i>11. vid yrkesutövning av personal vid Kronofogdemyndigheten vid verkställighetsåtgärder och delgivning.</i></p> <p>Undantagen i första stycket gäller endast om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas. SFS 2015:34</p>
---	--

3 Kronofogdens uppdrag och behov av ändring

Kronofogden ska bidra till att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidra till ett väl fungerande samhälle för allmänhet och företag samt motverka brottslighet. Detta bl.a. genom indrivning, verkställighet och handräckning. En del av denna verksamhet sker ute på fältet, dvs. genom att medarbetare hos Kronofogden åker ut till personer eller egendom för att t.ex. genomföra avhysning, utmäta egendom eller genomföra delgivning. Vid dessa tillfällen har Kronofogden att förhålla sig till gällande trafikbestämmelser, som framförallt återfinns i trafikförordningen och meddelade lokala trafikföreskrifter.

Uppdragen som Kronofogdens medarbetare har innebär ofta att man utmäter gäldenärens egendom, avhyser gäldenärer från bostäder eller på annat sätt utövar makt som är ingripande för den enskilde. Det förekommer därför inte sällan att medarbetare utsätts för hot- och våldssituationer. Uppdragen kan därför vara förenade med säkerhetsrisker för medarbetarna. Varje år rapporterar myndighetens medarbetare in ett stort antal incidenter varav de allvarligaste polisanmäls. Under 2019 t.ex. rapporterade myndighetens personal in 155 incidenter rörande hot och våld mot tjänsteman, varav ungefär hälften polisanmäldes. Det bedöms vidare finnas ett relativt stort mörkertal med incidenter som inte rapporteras.

Det innebär en högre säkerhetsrisk för Kronofogdens medarbetare när de behöver parkera långt bort ifrån förrättningsplatsen och därmed får en längre sträcka att förlägga till fots efter förrättningen, jämfört med om parkering kan ske nära förrättningsplatsen. I värsta fall äventyras möjligheten att genomföra Kronofogdens uppdrag när möjlighet att parkera i nära anslutning till förrättningsplatsen saknas, eftersom säkerhetsriskerna med att parkera långt bort kan bedömas som allt för stora för att genomföra förrättningen. Särskilt stora är

dessa risker när uppdragen är förlagda till utsatta områden, vilket inte sällan är fallet. Detta leder till att uppdrag vid sådana förrättningsplatser och i sådana områden ibland tar längre tid att slutföra eller i värsta fall inte kan slutföras alls.

När Kronofogden samverkar med brottsbekämpande myndigheter eller har biträde av polisen vid förrättningar, leder dagens regelsystem till att polisen och andra yrkesgrupper i vissa fall kan parkera nära förrättningsplatsen medan Kronofogdens personal behöver cirkulera runt en stund för att hitta parkering eller parkera längre bort. Detta gör samverkan mellan myndigheterna ineffektiv, och har i något fall när det gäller samverkan mot organiserad brottslighet lett till att de planerade åtgärderna har gått om intet. Att olika regler gäller för Kronofogdens och polisens personal i dessa situationer innebär alltså inte bara en större säkerhetsrisk för Kronofogdens medarbetare utan försvårar i viss utsträckning även myndigheternas gemensamma arbete mot brottslighet.

Sammantaget finns det behov av viss flexibilitet för myndighetens medarbetare i de ovan angivna situationerna, där man snabbt kan behöva kunna ta sig till och ifrån en förrättningsplats för att kunna utföra sitt uppdrag på ett effektivt och säkert sätt. Det finns starka skäl både ur ett säkerhetsperspektiv för myndighetens medarbetare, för att kunna genomföra myndighetens kärnuppdrag, och för att effektivt kunna samarbeta med brottsbekämpande myndigheter mot den organiserade brottsligheten att Kronofogden vid verkställighet och delgivning omfattas av 11 kap. 9 § i trafikförordningen på samma sätt som vissa andra yrkesgrupper gör.

4 Gällande rätt

4.1 Trafikförordningen

Trafikförordningen (1988:1276) innehåller bestämmelser för trafik på väg och i terräng. I förordningens tredje kapitel finns bestämmelser för trafik med fordon, bl.a. bestämmelser om inskränkningar i rätten att stanna och parkera fordon. Dessa kompletteras genom lokala trafikföreskrifter, som får meddelas enligt 10 kap. 2 § i förordningen.

4.1.1 11 kap. 9 § trafikförordningen

För att utföra viss myndighetsutövning så krävs det ibland möjligheter att avvika från gällande trafikregler. 11 kap. 9 § trafikförordningen ger därför vissa yrkesgrupper tillåtelse att i vissa fall stanna och parkera fordon trots följande bestämmelser i trafikförordningen:

- 3 kap. 49 a § första stycket trafikförordningen, som föreskriver att fordon som huvudregel får parkeras högst 24 timmar i följd på allmän plats inom tätbebyggt område där kommunen är huvudman för hållande av allmänna platser och inom vägområde för allmän väg,
- 3 kap. 53 § första stycket 10 trafikförordningen, som stadgar att ett fordon inte får stannas eller parkeras i ett körfält eller en körbana för fordon i linjetrafik m.fl.,
- 3 kap. 54 § trafikförordningen, som föreskriver att andra fordon än de avsedda inte får parkeras eller stannas
 - på markerade hållplatser för spårvagn, fordon i linjetrafik eller skolskjuts annat än för på- eller avstigning som kan ske utan hinder för spårvägs-, linje- eller skolskjutstrafiken,
 - på en ändamålsplats med märket C40 annat än för det föreskrivna ändamålet, om fordonet inte kan stannas utan hinder för ändamålet,
 - på en parkeringsplats där endast ett visst fordonsslag eller viss trafikantgrupp får parkera, annat än för på- eller avstigning,
 - på en laddplats för elfordon, annat än för på- eller avstigning.
- 3 kap. 55 § första stycket 3 trafikförordningen, som stadgar att fordon inte får parkeras på en huvudled,
- 8 kap. 1 § första stycket 2 trafikförordningen, som stadgar att fordon inte får parkeras på en gångata och i ett gångfartsområde.

Yrkesgrupper som idag omfattas av 11 kap. 9 § är bl.a. polismän, kustbevakningstjänstemän, räddningstjänstemän och kriminalvårdsanställda. Vidare ger bestämmelsen möjlighet till undantag vid parkeringsövervakning, vid yrkesutövning av läkare och vid transport av sjuka och rörelsehindrade. Undantagen gäller endast om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas.

Den aktuella bestämmelsen återfanns tidigare i 11 kap. 5 § trafikförordningen, där den infördes den 1 juli 2000. Då omfattade den polis- och tullpersonal och personal vid kustbevakningen i tjänsteutövning, personal vid räddningstjänst, sjukvårdspersonal samt vid parkeringsövervakning och vid transport av sjuka och rörelsehindrade. Sedan dess har bestämmelsen stegvis justerats så att den kommit att omfatta fler och fler yrkeskategorier. Den 1 maj 2011, i samband med en översyn av dåvarande Vägverket, flyttades bestämmelsen till 11 kap. 9 § där den återfinns idag. Den senaste ändringen skedde 2015, då det beslutades att bilinspektörer i tjänsteutövning skulle omfattas.

5 Säkrare och effektivare verkställighets- och delgivningsförrättningar

Myndighetens förslag: Kronofogdens personal ska vid yrkesutövning i samband med verkställighetsåtgärder och delgivning ha rätt att stanna och parkera fordon trots de begränsningar som följer av trafikförordningen eller förbud som har meddelats genom lokala trafikföreskrifter.

Rätten att avvika från trafikreglerna ska endast gälla om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas.

Skälen för förslaget:

Det idag gällande regelverket för parkering innebär i vissa fall en säkerhetsrisk för Kronofogdens medarbetare då de kan behöva parkera långt bort ifrån en förrättningsplats och sedan ta sig till fots till förrättningsplatsen och tillbaka, i en miljö där medarbetarna inte är välkomna och inte sällan har anledning att känna sig osäkra. Ibland äventyras möjligheten att genomföra den aktuella förrättningen av att laglig parkeringsmöjlighet i närheten saknas, för att säkerhetsriskerna med att parkera längre ifrån bedöms som så stora. Denna problematik gör sig särskilt gällande vid förrättningar i utsatta områden. Vidare blir effektiviteten i myndighetens samverkan med brottsbekämpande myndigheter lidande av att polisen och andra yrkesgrupper vid samordnade insatser kan parkera nära förrättningsplatsen medan samma regler inte gäller för Kronofogdens personal, som kan behöva parkera längre bort eller cirkulera runt en stund innan parkering hittas. Avsaknaden av rätten att avvika från trafikreglerna får också återverkningar genom att Kronofogdens uppdrag i vissa fall tar längre tid att slutföra eller blir svårare att överhuvudtaget genomföra med lyckat resultat.

För att Kronofogden ska kunna utföra sitt uppdrag på ett för sina medarbetare säkert sätt, för att samarbetet med brottsbekämpande myndigheter ska kunna bedrivas effektivt, och för att Kronofogden ska kunna genomföra sitt uppdrag fullt ut även i utsatta områden så behöver Kronofogdens personal därför få möjlighet att i vissa fall avvika mot regler om stannande och parkering i trafikförordningen samt vissa lokala trafikföreskrifter.

De bestämmelser som Kronofogden framförallt ser att det behövs undantag ifrån är 3 kap. 54 § trafikförordningen, som stadgar exklusivitet för vissa fordonstyper på vissa platser, samt 8 kap. 1 § trafikförordningen, som förbjuder parkering på gågator och i gångfarsområden. Vidare kan det i vissa fall finnas behov av att avvika från lokala trafikföreskrifter. Förhållandena skiljer sig åt mellan olika orter, och beroende på vilka lokala trafikföreskrifter som gäller. Det mest ändamålsenliga sättet att åstadkomma den förändring som Kronofogden behöver bedöms därför vara att Kronofogdens verkställande och delgivande personal förs

in som en av kategorierna som omfattas av 11 kap. 9 § trafikförordningen. På så sätt ges Kronofogdens personal, i de fall som omständigheterna kräver det, möjlighet att avvika från den av de i paragrafen uppräknade bestämmelserna som det finns behov av i det enskilda fallet.

Undantagsreglerna i 11 kap. 9 § är endast tillämpliga om omständigheterna kräver det och särskild försiktighet iakttas. Kronofogden ska säkerställa att medgivna undantag används på ett ansvarsfullt sätt och endast när det verkligen föreligger behov av det. Avvikelse från reglerna ska ske endast när det bedöms nödvändigt antingen för att

- förrättningen överhuvudtaget ska kunna genomföras med avsett resultat,
- förrättningen ska kunna genomföras utan att förrättningsmännens säkerhet riskerar att äventyras, eller
- samarbete med polis eller annan brottsbekämpande myndighet ska kunna ske på ett effektivt sätt

Att särskild försiktighet måste iakttas vid avvikelser från reglerna innebär vidare att fordonen ska stannas/parkeras på ett sätt som innebär så liten påverkan på trafiken och allmänheten som möjligt. Kronofogden ska ta fram interna riktlinjer som säkerställer att tillämpningen blir enligt ovanstående och att regelundantaget inte överutnyttjas. Kronofogden ska vidare se till att praktiska förutsättningar skapas för att parkeringsvakter och polis ska kunna särskilja Kronofogdens bilar.

Förslaget bedöms sammantaget förbättra Kronofogdens möjligheter att utföra sina uppdrag, framförallt i de utsatta områden där Kronofogden liksom andra myndigheter idag i vissa fall har problem. Det förbättrar möjligheterna till effektiv samverkan med brottsbekämpande myndigheter, och kan hjälpa i det gemensamma arbetet med att försvåra för kriminella gäng och andra krafter som drar vinning av problemen på dessa orter.

6 Konsekvensanalys

Kronofogdens förslag förväntas kunna bidra till en bättre säkerhet för Kronofogdens medarbetare utan att äventyra trafiksäkerheten. Samtidigt förväntas det kunna leda till ett effektivare samarbete mellan Kronofogden och brottsbekämpande myndigheter i de fall sådant aktualiseras, särskilt i utsatta områden med sociala problem. Förslaget kan även förväntas effektivisera verksamheten, framförallt i utsatta områden. De nämnda effekterna leder vidare till att berörda borgenärer kommer kunna få betalt snabbare och i högre utsträckning.

I enstaka fall kan förslaget förväntas leda till situationer där en av Kronofogden parkerad bil kan störa enskilda personer eller trafiken något. Förslaget innebär vidare en viss förändring vid upprätthållandet av trafikordningen inom landets kommuner, men inte på annat sätt än Kronofogdens undantag måste beaktas på samma sätt som undantag för andra yrkesgrupper redan beaktas idag. De negativa effekterna kan därmed, med Kronofogdens tänkta tillämpning av undantaget, förväntas bli mycket begränsade och med marginal vägas upp av de ovan nämnda positiva effekterna.

Förslaget bör kunna genomföras utan några nämnvärda utvecklingsinsatser och kommer kunna hanteras inom ramen för befintlig budget.

Denna promemoria har beslutats av rikskronofogden Christina Gellerbrant Hagberg efter föredragning av verksjurist Mikael Johansson. I den slutliga handläggningen har även biträdande rikskronofogde Cecilia Hegethorn Mogensen, rättschef Ulrika Lindén och enhetschef Jens Västberg deltagit.

Christina Gellerbrant Hagberg

Mikael Johansson